

Lineaarialgebra ja matriisilaskenta I

10.10.2012

Helsingin yliopisto
Matematiikan ja tilastotieteen laitos
Johanna Rämö

Käytännön asioita

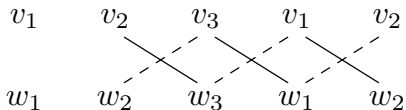
- Perjantain luennolla vierailee professori Samuli Siltanen kertomassa lineaarialgebran sovelluksista.
- Jos ihmettelet, mikä tekemässäsi tehtävässä meni pieleen, kysy ohjaajilta tai luennoitsijalta.
- Kurssikoe ke 17.10. klo 13.00-16.00. Mukana saa olla laskin muttei taulukkokirjaa.

Ristitulo

Määritelmä

Vektorien $\bar{v} = (v_1, v_2, v_3) \in \mathbb{R}^3$ ja $\bar{w} = (w_1, w_2, w_3) \in \mathbb{R}^3$ ristitulo on vektori

$$\bar{v} \times \bar{w} = (v_2 w_3 - v_3 w_2, v_3 w_1 - v_1 w_3, v_1 w_2 - v_2 w_1).$$

Esimerkki

Lasketaan vektoreiden $\bar{a} = (2, 1, 4)$ ja $\bar{b} = (3, -1, -3)$ ristitulo $\bar{a} \times \bar{b}$.

Toinen muistisääntö

Ristitulo $\bar{v} \times \bar{w}$ saadaan laskemalla determinantti

$$\begin{vmatrix} \bar{i} & \bar{j} & \bar{k} \\ v_1 & v_2 & v_3 \\ w_1 & w_2 & w_3 \end{vmatrix},$$

missä $\bar{i} = (1, 0, 0)$, $\bar{j} = (0, 1, 0)$ ja $\bar{k} = (0, 0, 1)$.

Pistetulo vs. ristitulo

Pistetulo

- avaruuden $\mathbb{R}^n$ vektoreille
- tuloksena reaaliluku

Ristitulo

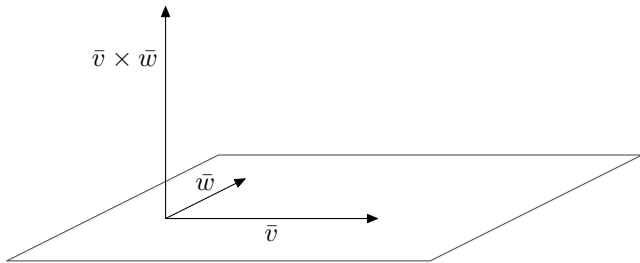
- avaruuden $\mathbb{R}^3$ vektoreille
- tuloksena vektori

Ristitulo ja kohtisuoruus

Lause

Oletetaan, että $\bar{v}, \bar{w} \in \mathbb{R}^3$. Tällöin

$$(\bar{v} \times \bar{w}) \perp \bar{v} \quad \text{ja} \quad (\bar{v} \times \bar{w}) \perp \bar{w}.$$

Ristitulolle on kaikenlaisia laskusääntöjä

Lause

Oletetaan, että $\bar{v}, \bar{w} \in \mathbb{R}^3$. Tällöin

$$\bar{v} \times \bar{w} = -(\bar{w} \times \bar{v}).$$

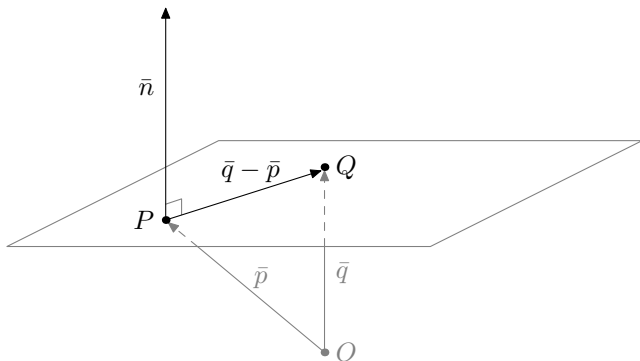

Kertausta: tason normaalimuotoinen yhtälö

Oletetaan, että T on taso, joka kulkee pisteen P kautta ja jolla on normaali $\bar{n}$. Piste Q on tasossa T , jos ja vain jos

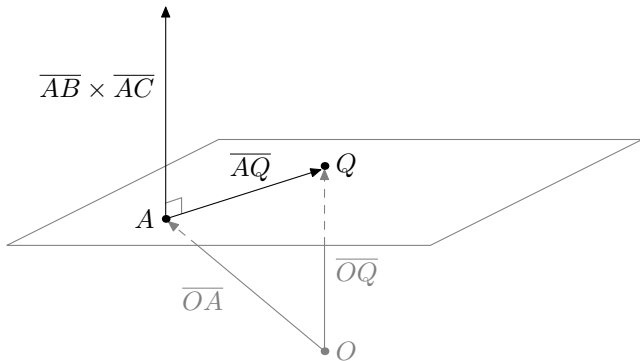
$$\bar{n} \cdot (\bar{q} - \bar{p}) = 0,$$

missä $\bar{q} = \overline{OQ}$ ja $\bar{p} = \overline{OP}$.

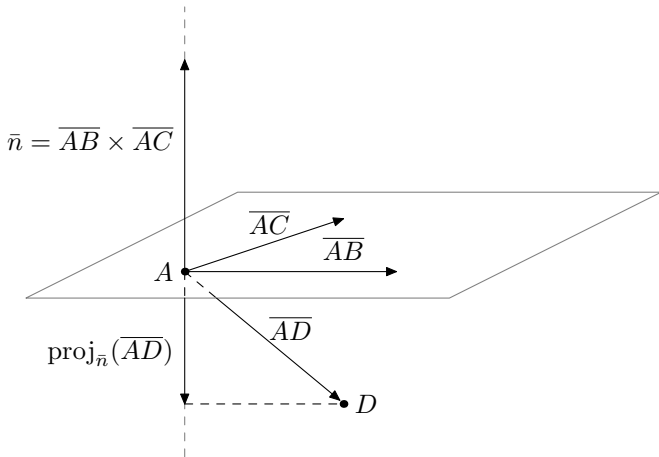
Ristitulo ja tason normaalimuotoinen yhtälö

Määritetään normaalimuotoinen yhtälö tasolle T , joka kulkee pisteiden $A = (0, 1, 0)$, $B = (-1, 3, 2)$ ja $C = (-2, 0, 1)$ kautta.

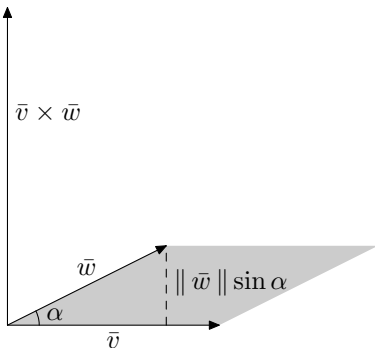
Ristitulo ja pisteen etäisyys tasosta

Merkitään $A = (0, 1, 0)$, $B = (-1, 3, 2)$ ja $C = (-2, 0, 1)$.
Oletetaan, että taso T kulkee pisteiden A , B ja C kautta.
Määritä pisteen $D = (1, 2, 3)$ etäisyys tasosta T .

Ristitulo ja suunnikkaan ala

Ristitulovektorin $\bar{v} \times \bar{w}$ pituus on yhtä suuri kuin vektorien $\bar{v}$ ja $\bar{w}$ määrämän suunnikkaan ala.

Ristitulo ja suuntaissärmiön tilavuus

Vektoreiden $\bar{v}$, $\bar{w}$ ja $\bar{u}$ määräämään suuntaissärmiön tilavuus on $|(\bar{v} \times \bar{w}) \cdot \bar{u}|$.

